

3937347 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ;

วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ / การแพร่กระจาย / ทรายเกลือ

ศูนย์ ทวีถาวรสวัสดิ์ : การลดลงของพื้นที่ป่าไม้กับการแพร่กระจายของเกลือบนผิวดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษา อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น (DEFORESTATION AND DISTRIBUTION OF SALT PATCHES IN NORTHEASTERN THAILAND : A CASE STUDY AMPHOE PHRAYUN , CHANGWAT KHONKAEN) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศันสนีย์ ชูแวว Ph.D. ปิยะกาญจน์ เทียรทรัพย์ วท.ม. พิชัย วิชัยดิษฐ์ M.Sc. 129 หน้า ISBN 974-663-841-6

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ และการแพร่กระจายของเกลือบนผิวดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการแพร่กระจายของเกลือบนผิวดินบริเวณอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่นปี พ.ศ.2497 พ.ศ.2517 พ.ศ.2527 และ ปี พ.ศ.2537 ด้วยภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1 : 15,000 – 1 : 50,000 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ป่าไม้กับพื้นที่ทรายเกลือโดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

ผลการศึกษา พบว่า อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปี พ.ศ.2497-2537 พื้นที่นาข้าว พื้นที่พืชไร่ พื้นที่ชุมชนและพื้นที่แหล่งน้ำขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่พื้นที่ป่าไม้ลดลงเฉลี่ย 1204.71 ไร่ต่อปี หรือร้อยละ 2.14 และมีการแพร่กระจายของเกลือบนผิวดินเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 104.60 ไร่ต่อปี หรือร้อยละ 3.2 ในช่วงปี พ.ศ.2497-2517 พื้นที่ป่าไม้ลดลง 2007.17 ไร่ต่อปี พ.ศ.2517-2527 พื้นที่ป่าไม้ลดลง 1087.06 ไร่ต่อปี และ พ.ศ. 2527-2537 พื้นที่ป่าไม้ลดลง 529.89 ไร่ต่อปี ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ทรายเกลือเพิ่มขึ้น 12.88 48.58 และ 252.33 ไร่ต่อปี ตามลำดับ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ป่าไม้กับพื้นที่ทรายเกลือพบว่า พื้นที่ป่าไม้เปลี่ยนแปลงในทิศทางขั้วกับพื้นที่ทรายเกลือ นาข้าว พืชไร่ ชุมชนและแหล่งน้ำ ส่วนพื้นที่ทรายเกลือเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับนาข้าว พืชไร่ ชุมชนและแหล่งน้ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 แต่ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทรายเกลือกับปริมาณน้ำฝนไม่มีนัยสำคัญ

การบุกรุกทำลายเพื่อขยายพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม ส่งผลให้พื้นที่ป่าไม้ในบริเวณพื้นที่ให้น้ำ (Discharge area)ลดลง เกิดการแพร่กระจายของเกลือบนผิวดินในบริเวณพื้นที่รับน้ำ (Recharge area) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การลดลงของพื้นที่ป่าไม้บริเวณพื้นที่ให้น้ำมีผลทำให้เกิดการแพร่กระจายของเกลือบนผิวดินได้มากกว่าการลดลงของพื้นที่ป่าไม้บริเวณพื้นที่รับน้ำหรือที่ลุ่ม

ในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม การจัดการพื้นที่รับน้ำและพื้นที่ให้น้ำด้วยระบบการปลูกพืชที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม